

Kom vóór de winter

Kom vóór de winter

Kerst-, Paas- en andere verhalen

Ap Verwaijen

Opgedragen aan
Gijs, Merel, Deirdre, Pim, Floor en Oriana

Inhoudsopgave

1.	De makelaar	5
2.	De vraag van Tim Sevenster	13
3.	Titiaan, de engel	30
4.	De man die op straat liep	41
5.	De drie dwazen	46
6.	Olifant	66
7.	Het café van de hoop	72
8.	Pierrot en de prins	87
9.	Wie heeft hem gestolen?	105
10.	En God zeide	120
11.	Het was hij of ik	122
12.	Curanda	134
13.	De man op het eiland	143
14.	Haar verhaal	153
15.	Kom vóór de winter	167
16.	Finale	175

ISBN: 9789402171785

© 2018 Ap Verwajen / Stichting Handelingen Breda

Te bestellen via www.bol.com

De makelaar

Mag ik me even voorstellen? Ik ben onroerend goed makelaar.

Ik heet Jos van Zandvoort. Je hebt misschien wel eens gelezen: Van Zandvoort Breda, makelaars in onroerend goed.

Ik heb een goed kantoor; we zijn met drie firmanten. We zijn bekend in West-Brabant. Het gaat goed. We werken ons kapot, maar we hebben succes.

Mijn vrouw Anja werkt ook. Ze staat in een modezaak.

We hebben een zoon van 20 en een dochter van 18. Die zijn allebei nog thuis. Allebei aan de studie.

We hebben het goed. Mooi huis. Twee auto's. Niets tekort.

Ons huwelijk is niet zo goed. Hoe dat komt? Ik weet het niet. We werken allebei. We hebben ieder ons eigen leven. Het is al jaren stil tussen ons. We zetten ons er overheen. We praten niet veel. Het hoognodige. Er is geen oorlog of zo. Er is alleen maar stilte. Geen slechte relatie, eigenlijk niet of nauwelijks een relatie.

Afgelopen weekend hadden we een probleem. Er ontstond plotseling een gigantische ruzie. En dat net voor Kerstmis nota bene.

Waar het over ging? Dat zal ik niet vertellen. Het is niet eens de moeite waard. Het was maar een kleinigheid. Soms heb je ruzie en even later weet je niet meer waar het over ging.

Maar plotseling was er een scène van jewelste. Eerst een woordenwisseling tussen Anja en mij. Toen begonnen de kinderen zich ermee te bemoeien. Ze kozen partij tegen mij, en ik stond helemaal alleen. Ik was woedend. Het ene woord lokte het andere uit.

Op een gegeven moment was mijn zoon kwaad het huis uitgelopen, vertrokken naar een vriend. Mijn dochter rende naar haar kamer en sloot zich op.

En daar zat ik alleen in de zitkamer. Mijn vrouw was iets aan het doen in de keuken.

Alle vier apart.

Het was avond, vlak voor Kerstmis.

Toen werd er gebeld.

Ik doe de deur open. Mijn buurman, Jim, staat op de stoep.

Ik zeg: Hoi, wat is er?

Ik ken ze goed de burens. Fijne mensen. Gelovige mensen, maar toch aardig.

Jim zegt: Kun je mij even helpen? Mijn vrouw moet naar het ziekenhuis om te bevallen.

Nou wist ik dat ze zwanger was van de tweede. Maar niet dat het al zover was.

Nee, zegt hij, het is te vroeg. Er zijn complicaties. Ze zou eigenlijk thuis bevallen, maar de verloskundige zegt zojuist – ik heb haar even gebeld – dat het beter is dat ze naar het ziekenhuis gaat. Want het komt vier weken te vroeg. En dan kan het beter daar gebeuren.

Hij zegt: Zou jij me willen rijden? Dan kan ik haar een beetje ondersteunen. Bovendien kon hun zoontje dan ook mee, en kon hij daarop letten.

Ik zeg: Prima. Ik vond het een goede gelegenheid om even van huis weg te zijn. De sfeer was daar om te snijden.

Dus ik roep naar Anja dat ik even weg ben, loop naar buiten, rijd de auto voor, en we gaan naar het ziekenhuis.

Mijn buurvrouw was zwak, ze had al weeën en was niet erg aanspreekbaar. Jim was heel zorgzaam voor haar. Ondersteunde haar, nou ja, zoals je kunt verwachten. Hun zoontje, Patrick was heel braaf en stil. Zo reden we naar het ziekenhuis.

We reden naar de eerste hulp. Hij had al getelefoneerd. Ze werd op een brancard gelegd en weggereden, ik denk naar de verloskamer, en Jim ging erachter aan.

Ik bleef op de gang zitten wachten tot er nieuws was. Patrick zat stil naast me.

Heel die ruzie van die avond ging weer door me heen. Jarenlang hadden we niet zo'n woordenwisseling gehad. Misschien was het wel alle frustratie en teleurstelling van jaren, die er plotseling uitkwam. We waren alle vier uitgevallen. Het was een ontlading van verdriet en zo. Er was niet zoveel geluk bij ons in huis.

Ik zat erover te peinzen hoe weinig tijd we eigenlijk met elkaar doorbrachten. We leefden eigenlijk behoorlijk langs elkaar heen. Ik voelde me schuldig. Ik was geen goede vader, dacht ik, en ook geen goede echtgenoot. Door de jaren heen was ik meer bezig geweest mijn bedrijf op te bouwen dan mijn gezin. We zijn 22 jaar getrouwd. We hebben gelukkig nooit echt rottigheid gehad. Maar we zijn de laatste twee jaar langzaam uit elkaar gegroeid. We hebben te weinig tijd voor elkaar genomen. Er waren weinig leuke momenten. Niet echt wat je noemt romantiek.

Ik zat daar wel lekker. Het was rustig, die avond. Ik probeerde mijn

gedachten een beetje op een rij te krijgen. Ik had dit soort dingen wel eens eerder bedacht, maar nu was er plotseling wat meer gelegenheid voor.

Ik zat daar een tijd te wachten. Ik kocht in een automaat twee blikjes frisdrank voor Patrick en mezelf.

Na een uur of zo kwam Jim door de klapdeuren heen.

Ik vraag: Hoe is het?

Hij zegt: Ze is bevallen. Het is een zoon.

Ik zeg: Is je vrouw gezond?

Hij aarzelde een beetje. En hij keek ook niet zo blij. Ik dacht: Wat is er?

Hij zegt: Ja, ze is gezond.

Ik zeg: Is het allemaal goed gegaan? Hoe is de baby?

Hij zegt: Het is wel goed gegaan.

Ik zeg: Fijn joh.

Hij zegt: De baby heeft het Down syndroom.

Ik zeg: Wat?

Hij zegt: Het is een mongooltje.

Dan ben je even stil.

Ik dacht: een mongooltje, wat jammer.

Ik zeg: Je vrouw is nog zo jong.

Hij zegt: Ja, maar zoiets kan tóch gebeuren.

Ik zeg: Hoe is ze eronder?

Jim zegt: Ze zei dat ze er blij mee was. Het gaf niet, zei ze. Het maakte haar niets uit. Ze hield er even veel van, zei ze.

Ik was weer even stil.

Ik zeg: Wat vind jij ervan? (Ik ben soms heel direct.)

Hij zegt: Ik moet er wel aan wennen. Ik had dit natuurlijk niet verwacht.

Ik zeg: Hadden jullie geen vruchtwaterpunctie laten verrichten?

Hij zei: Nee, daar voelden we niets voor. Het had toch niets uitgemaakt voor ons. We zijn gelovig, weet je wel.

Ik voelde met hem mee. Ik had medelijden met hem. Hij begreep hier niets van.

En plotseling werd ik boos. Ik dacht: Die mensen geloven toch. Waarom heeft God dit dan laten gebeuren? Ik dacht: Als God bestaat moet Hij wel heel wreed zijn. Dat Hij dit toelaat.

Ik zei het niet tegen hem. Daar stond Jim niet op te wachten.

Ik vroeg wel: Ben je niet boos?

Nee, zei-die. Ik heb wel een beetje raar gevoel. Ik moet er nog aan wennen.

Ik zeg: Wat doe je, ga je mee? Zal ik je thuisbrengen?

Nee, zegt hij, mijn vrouw heeft me nodig nu. Vooral nu. Dus ik wil hier blijven. Kan Patrick misschien met jou mee? Kan hij een nachtje bij jullie slapen? Dan haal ik hem morgenochtend wel op.

Ik zeg: Natuurlijk, Jim. Onder die omstandigheden zou ik alles voor die man gedaan hebben.

Dus ik sta op, geef Jim een hand en wens hem sterkte. Jim blijft nog even staan, in gedachten verzonken. Ik geef Patrick een hand, we lopen naar de parkeerplaats en we rijden weg.

Onderweg begon ik na te denken.

Ik dacht bij mezelf: Hier is een kind geboren. Vroeger dan ze gedacht hadden. Op een andere plaats. Geen thuisbevalling, zoals ze gedacht hadden, maar in een ziekenhuis. En dan ook nog een ander kind dan ze

gedacht hadden. Gehandicapt.

Ik dacht: Eigenlijk vreemd, Kerstmis.

Ik zag plotseling een parallel.

Ik dacht: Word ik nou sentimenteel of zo?

Maar ik dacht: Met Kerstmis vieren we ook dat er een kind geboren werd. Heel anders dan die ouders gedacht hadden.

Maria moest zwanger en al op reis. Op een ezeltje of zo, of lopend. Ze moest bevallen op een heel andere plaats dan ze gedacht hadden. Niet thuis, maar ver weg. Niet in een herberg of in een ziekenhuis, maar in een stal of een grot. Als het allemaal waar is tenminste. In het stro, in een koeienstal, als je het mag geloven.

Ik dacht: Is dat nou flauwe kul, of is het echt gebeurd?

Want dat kind zou de Zoon van God zijn. Die naar de aarde is gekomen.

Dat dacht ik allemaal in de auto, met kleine Patrick naast me.

God zou naar de aarde zijn gekomen. Niet met een Down syndroom, maar wel als een weerloos kind. Dat verzin je toch niet?

Een kind in plaats van een koning. Een stal in plaats van een paleis.

Dat het kind van Jim een mongooltje is, heeft God laten gebeuren.

Maar dat kind in die stal heeft Hij ook laten gebeuren.

Ineens was ik niet boos meer.

Jim was ook niet boos geweest. Zijn vrouw had er vrede mee, had hij gezegd. Vrede.

Hij had wel een vraag: Waarom? Dat is de grote vraag: Waarom?

Waarom is dat allemaal gebeurd?

Zo reed ik naar huis. Ik praatte een beetje met Patrick.

Ik zei: Je hebt een broertje gekregen. Hij zei: Ja.

Ik vroeg: Ben je er blij mee?

Hij zei van wel. Hij wist het nog niet, hij begreep het nog niet precies.

Hij is pas vier.

Ik ben thuis gekomen. Ik heb aan Anja uitgelegd hoe het zat.

We hebben Patrick bij ons thuis in bed gestopt.

Intussen was mijn zoon thuisgekomen.

Toen kreeg ik een idee. Het was alsof alles ineens heel helder werd.

Ik heb ze alle drie bij elkaar geroepen.

Ze waren een beetje verwonderd. Maar we zaten uiteindelijk samen in de zitkamer. Anja, mijn zoon, mijn dochter en ik. Ik was rustig.

Ik heb ze het hele verhaal van Jim verteld. Ik heb ook mijn gedachten verteld over Kerstmis.

Ik zei: Als je zoiets meemaakt, vallen plotseling je eigen problemen in het niet. Wat maken we ons vaak druk om futiliteiten. We zien de belangrijke dingen over het hoofd.

Ik heb tegen mijn vrouw en kinderen gezegd:

Ik wil jullie vergeving vragen.

Ik ben de laatste tijd geen goeie man geweest. En geen goeie vader.

Ik ben te druk geweest met mijn werk, en eigenlijk met mezelf.

Ik heb niet naar jullie omgekeken.

Ik ben te cynisch geweest. Ik ben verhard. De belangrijkste dingen heb ik verwaarloosd.

Maar zo wil ik het niet langer.

Door wat ik vanavond gezien heb, ben ik iets gaan begrijpen.

Ik wil dat dit jaar Kerstmis anders is. Ik wil jullie Kerstfeest niet verpesten. Ik wil dat het vrede is.

Ze zeiden niets, ze luisterden alleen maar.

Ik zei: Kerstmis is niet zómaar een feest.
Het heeft een diepere betekenis.
En daarom vraag ik jullie vergeving.
Het bleef een tijd lang stil.
Ze hebben me vergeven. Het gebeurde in alle stilte. Ze zeiden niet veel. Maar ze aanvaardden het.
Anja kwam op me af en omhelsde mij. Toen mijn kinderen.
Het is nu anders.
Mijn buurvrouw is weer thuis.
Ze hebben de geboorte toch gevierd. Niet zo uitbundig misschien. Maar het is wel feest geworden. Ze hebben kaartjes gestuurd en de kraamvisite is gewoon gekomen.
En er was vrede. Bij de bureu.
En bij ons.

De vraag van Tim Zevenster

Tim Zevenster was zijn naam.

Hij had twee helderblauwe ogen. Hij had een normale neus, waar niets over te zeggen valt. Er stond een brilletje op met ronde glazen. Hij had twee grote oren, waar zijn donkerblonde haar een beetje overheen viel.

Tim was niet de beste van de klas, maar nog minder de slechtste. Hij was niet extra slim, maar zeker niet dom.

Tim was vijftien jaar en hij rolde door de wereld. Want Tim kon niet lopen, vanaf zijn geboorte. Hij wist niet waarom hij niet kon lopen.

En waarom zijn vrienden wél konden lopen.

Hij had het gevraagd aan zijn ouders. Maar die wisten er geen antwoord op.

Er zijn allerlei redenen om dit verhaal niet op te schrijven.

Wat is Tim voor een naam? Of Zevenster? Was Tim niet zielig?

Zo zijn er veel redenen op te noemen om het niet over Tim te hebben. Maar er zijn veel plus één redenen om het wél te doen.

Eén ervan is dat Tim het best leuk zou vinden. Als hij ervan wist. Maar hij wil niet graag in de belangstelling staan. Daarom is het beter als hij er niet van weet.

Op een dag rolde Tim naar zijn oom Castor. Die woonde in een oude molen in Molenbeek, samen met tante Sophie. Het was tegen Kerstmis,

en Tim zou de Kerstdagen bij hen doorbrengen.

Tim nam de trein naar Overwater. Iemand hielp hem uit de trein. Hij stapte over op de trein naar Molenbeek. En wie stond er op het station hem op te wachten?

Oom Castor, die hem hartelijk begroette. Hij duwde Tim naar zijn busje en zette hem achterin.

Het had een beetje gesneeuwd, dus oom reed langzaam.

Even later zaten ze aan de thee bij tante Sophie.

Oom Castor en tante Sophie waren best nog jong. Ze hadden geen kinderen. Daarom vonden ze het extra leuk als Tim kwam logeren.

De zitkamer was op de begane grond. Alle vertrekken in de molen hadden een ronde muur. Om te slapen moest je naar boven. Dat was voor Tim geen probleem, want er was een hijswerktuig in de molen. Daarmee konden ze hem met rolstoel en al naar boven takelen, zoals ze vroeger deden met de zakken graan.

Gaat het goed met je, Tim? vroeg tante Sophie.

Ja, zei Tim. Ik maak het goed.

Neem nog een koekje, zei tante Sophie.

Nadat ze een tijdje hadden zitten praten, stelde Tim zijn vraag.

Oom, weet jij waarom ik niet kan lopen?

Dat is een moeilijke vraag, zei oom.

Dat weet ik, zuchtte Tim. Mijn vader weet het niet, er is niemand die het weet.

Er moet een reden zijn, zei oom. We kunnen proberen er achter te komen.

Ja, dat wou Tim wél. Maar hoe?

We moeten misschien bij het begin beginnen, zei oom.

Welk begin?

Het begin van alles.

Waarom? vroeg Tim.

Als we meer weten over alles, weten we misschien dát ook, zei oom.

Hij leek ineens heel erg betrokken bij het probleem van Tim.

Hoe komen we meer te weten? vroeg Tim.

De wetenschap, zei oom.

De wetenschap? vroeg Tim.

Ja, zei oom. De wetenschap.

Oké, zei Tim. De wetenschap. Waar vinden we die?

Ik heb boeken, zei oom. Laten we daar eens inkijken.

Oom pakte een encyclopedie en begon erin te bladeren.

Hij begon bij de a van aarde. Maar hij werd er niet veel wijzer van.

We moeten naar een deskundige, zei oom tenslotte. Iemand die weet hoe alles in elkaar zit. Dan kunnen we er misschien achter komen hoe het kan dat iemand niet kan lopen. De wetenschap is van de wetenschappers. Laten we een professor opzoeken. Zo iemand bestudeert de wetenschap tenslotte niet voor niets.

Ze keken op detelefoongids.nl onder de p. Er was één professor in de omgeving. In de Waterstraat nummer 9. Dat was gelukkig vlakbij.

Buiten was het fris. De lucht was grijs. Er zat sneeuw in de lucht.

Mensen waren druk bezig hun inkopen te doen voor Kerstmis.

Oom Castor duwde Tim in de rolstoel naar de Waterstraat, en even later belden ze aan op nummer 9.

De deur ging open en een kleine grijze dame vroeg wat ze wilden. De professor spreken? Waarover?

Ja, dat was even moeilijk uit te leggen.

Na enig overleg mochten ze binnenkomen. De rolstoel kon precies door de deur.

Ze kwamen in een grote kamer met een serre erachter. Waar je ook keek in de kamer, overal waren boeken, langs de wanden, op de grond, in boekenmolens, op tafels, op een bureau. Er stonden enkele oude fauteuils.

De professor was precies zoals je je een professor zou voorstellen. Hij was gezeten achter een klein tafeltje. Het was een oud heertje met wit haar en een witte baard. Hij had een goudgerand brilletje met rechthoekige glazen op zijn spitse neus. Hij keek zijn gasten met zijn priemende ogen welwillend aan.

Gaat u zitten. Kopje thee?

Nou graag.

Waarmee kan ik u helpen?

Bent u een echte wetenschapper? vroeg Tim.

Ach, zei de vriendelijke heer, ze zeggen het. Ik ben maar een simpel mens. En ik vraag ik me wel eens af hoe het eigenlijk zit met mijn geleerdheid. Ik ben opgehouden met al die ingewikkelde onderzoeken en studies.

In het telefoonboek staat u nog wel onder de p van professor, zei oom Castor.

Ja, dat is zo. Maar ik begin in te zien dat, naarmate ik meer leer, er steeds meer is dat ik niet weet, zei de professor. Vroeger dacht ik dat bijvoorbeeld water, of, een ander voorbeeld, laten we zeggen licht, eenvoudige verschijnselen waren, die eenvoudig te begrijpen waren. Maar als je ontdekt hebt uit welke deeltjes ze bestaan en welke eigenschappen die bezitten, dan begint het je te duizelen. Dan denk je: was ik er maar

nooit in gedoken. Water is een van de minst begrepen vloeistoffen ter wereld. Dus noemt u me maar liever geen wetenschapper meer.

Tim zei: Meneer, misschien weet u het antwoord op mijn vraag. Hoe komt het dat ik niet lopen kan?

De professor was even stil.

Zo'n vraag is mij nog nooit gesteld, zei hij. Waarom jij niet kunt lopen? Wat zegt de dokter ervan?

Die zegt dat ik ermee geboren ben. Dat ik er oud mee kan worden. Dat ik ermee moet leren leven. De een heeft dit, de ander dat. Iedereen heeft wel wat.

De professor plukte aan zijn baardje.

Weet je, jouw vraag bevestigt wat ik al dacht. Het sterkt mij in mijn overtuiging.

Oom Castor en Tim luisterden oplettend. Welke overtuiging? vroeg oom Castor.

Dat ik het toppunt van mijn kennis heb bereikt.

En wat is dat toppunt?

Het toppunt van kennis is de wetenschap dat we uiteindelijk geen antwoord hebben op de laatste vraag. Dat alles een raadsel is en blijft.

Tim zei: Mijn vader geeft ook wel eens een raadseltje op. Maar wie heeft dit raadsel dan opgegeven?

Dat is het grootste raadsel: wie? zei de professor. Het wat, het hoe, het waar, het waarom, daar valt nog over te praten, maar het wie, dat is het grootste mysterie.

Hij stond op en schonk voor ieder nog een kopje thee in.

Ik raad jullie aan, zei hij, je niet bezig te houden met het waarom. Zoek